

NÁRODNÍ KONVENT

Závěry a implementace výstupů Konference o budoucnosti Evropy

Shrnutí a doporučení vyplývající z diskuze kulatého stolu Národního konventu o EU
konaného dne 3. června 2022

Doporučení vypracoval Žiga Faktor

Úvod do problematiky

Přesně rok od zahájení Konference o budoucnosti Evropy obdrželi dne 9. května 2022 na závěrečné ceremonii ve Štrasburku předsedkyně Evropského parlamentu Roberta Metsolaová předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová a francouzský prezident Emmanuel Macron za Radu EU závěrečnou zprávu s návrhy a opatřeními, která byla vypracována během konzultací s evropskými občany.

Myšlenka občanských konzultací byla v počátcích podporována především francouzským prezidentem Emanuele Macronem a figurovala i v předběžné politické agendě Evropské komise (EK) pod vedením nově zvolené předsedkyně Ursuly von der Leyenové. V prosinci 2019 pak EK společně s Evropským parlamentem (EP) představila konkrétnější podobu formátu Konference. Navrhované časové rozložení Konference, které bylo představeno ve francouzsko-německém „nonpaperu“ v reakci na návrh EK a EP, předvíдалo zahájení občanských konzultací během německého předsednictví a ukončení během předsednictví francouzského.

Právě politické ambice dvou klíčových zemí evropské integrace a EK s EP zapříčinily to, že stanovení časového rámce se v současné době ukazuje jako jeden z problémů, které silně ovlivnily výsledky a rozsah Konference. Již v začátku plánovací fáze se totiž naplno projevil, že nalézt konsensus mezi evropskými institucemi o tom, kdo Konferenci povede, bude oříškem, který nebude možné vyřešit v řádu několika dní či týdnů. Následkem těchto sporů, společně se začátkem pandemie covidu-19, se „Společná deklarace“, tedy zakládající dokument Konference, podepsala teprve 10. března 2021 a období konání Konference bylo zkráceno na jeden rok.

Zkrácení tohoto období mělo několik přímých dopadů na viditelnost Konference a její vnímání evropskými občany. Jelikož dlouho nebylo jasné, kdy reálně Konference začne, již před samotným zahájením ztratila pozornost médií, která jsou, společně s národními politickými představiteli, klíčovým pojítkem mezi Evropskou unií a jejími občany. To bylo samozřejmě zesíleno i propuknutím pandemie covidu-19, která zaplnila naprostou většinu mediálního prostoru, ale i politických a ekonomických debat. V momentě, kdy byla Konference zahájena, tak nebojovala jen se slabou odezvou občanů, ale i omezeními spojenými s pandemií. Kvůli pandemickým opatřením tak například samotné zahájení Konference proběhlo bez očekávané účasti občanů v plném rozsahu a část občanských panelů musela proběhnout online.

V neposlední řadě, je potřebné zmínit i rozdílný přístup k informování o zahájení Konference o organizaci akcí na národní úrovni, který mohl zapříčinit rozdílné zapojení občanů různých členských zemí. Šest členských států EU se rozhodlo organizovat národní občanské panely dle metodologie EK, další členské státy organizovaly národní občanské panely dle specifických parametrů vytvořených na národní úrovni. Do skupiny těchto států patřila i ČR.

I přes výše zmíněná negativa je ovšem samotné ukončení Konference úspěchem, na kterém by měla Evropská unie a její členské země stavět. Během jednoho roku se přes digitální

platformu, která byla k zapojení občanů vytvořena, aktivně zapojilo přes 50 tisíc účastníků. Společně s občany, kteří v diskuzích participovali skrze události organizované pod záštitou Konference, a jednotlivci, kteří se sice aktivně nezapojili, ale navštívili tuto digitální platformu, se toto číslo dostalo k 5 milionům. Dohromady pak tito účastníci vytvořili 17 tisíc doporučení, která byla později podrobně diskutována na úrovni „evropských občanských panelů“. Ty byly tvořeny z 800 náhodně vybraných evropských občanů, kteří ve čtyřech různých okruzích během tří diskuzních panelových dní témata debatovali a v rámci pracovních skupin Konference poté výsledky zpracovali do finálních doporučení. Závěrečná zpráva tak obsahuje 49 návrhů a více než 320 opatření, přijatých v rámci posledního pléna Konference ve dnech 29. - 30. 4. ve Štrasburku.

Z výstupů ve formě doporučení pak vyplývá, že evropští občané si přejí silnější a rozhodnější Evropskou unii. Bude na institucích Unie a členských zemích, zda se alespoň k některým z těchto výstupů zavážou a budou je implementovat. Následující měsíce budou klíčové pro to, aby Konference dokázala naplnit alespoň část svého potenciálu a zanechala tak pozitivní dopad na budoucnost Unie. Právě rozdílné politické názory na výstupy Konference se v současné době jeví jako problémové a bude tak i na České republice, aby se během svého předsednictví pokusila o nalezení shody na implementaci některých výstupů Konference.

Rámec kulatého stolu

Národní konvent se v pátek 3. června 2022 zabýval problematikou Konference o budoucnosti Evropy a implementací jejích závěrů. Debaty se zúčastnili zástupci státní správy, institucí EU, neziskových organizací, sociálních partnerů a akademické sféry. Kulatý stůl organizoval Úřad vlády ČR ve spolupráci s Institutem pro evropskou politiku EUROPEUM.

Diskuze se soustředila na tři základní otázky:

1. Jak docílit toho, aby byla závěrům Konference přikládána větší pozornost občanů a médií?

Předsednické trio Francie, ČR a Švédska mělo za úkol oživit politické diskuze ohledně doporučení, která vyplynula z občanských konzultací v rámci Konference. Zástupci těchto zemí se také měli pravidelněji o projektu vyjadřovat do médií, jelikož velice omezená komunikace ze strany politiků je jedním z hlavních problémů Konference. Zde měl stěžejní roli hrát především myšlenkový otec Konference, francouzský prezident Emmanuel Macron. Kvůli válce na Ukrajině a prezidentským volbám ve Francii se ovšem francouzské předsednictví zatím k posílené komunikaci o Konferenci neodhodlalo. Větší prostor pro diskuzi o doporučeních vyplývajících z občanských konzultací tak budou mít během svých předsednictví Česká republika a Švédsko. Jak docílit toho, aby čeští vládní zástupci zlepšili reputaci Konference na evropské i národní úrovni díky posílené komunikaci? Jak prezentovat výstupy Konference směrem k občanům? Jaké jsou limity zájmu veřejnosti o Konferenci jako takovou?

2. Jak zajistit úspěšnou implementaci výstupů Konference?

Již od samého zahájení Konference byla ze strany zapojených aktérů velice různorodá očekávání ohledně výstupů projektu, od otevírání zakládajících Smluv o fungování EU po pouhé sepsání a prezentování doporučení vytvořených v rámci občanských panelů. Následně pak byla Konference do jisté míry zastíněna válkou na Ukrajině a upozaděna tak i francouzským předsednictvím. Aby mohla být Konference úspěšná, bude potřeba nalézt politickou shodu napříč členskými zeměmi i evropskými institucemi v tom, co bude jejím výsledkem, a jak bude reflektována nová realita, ve které se Evropa nachází. Pokud by se členské státy vyhýbaly vyvození závěrů z výstupů, mohly by tím silně ohrozit reputaci EU. Zároveň bude velice důležité, aby celý tento proces nebyl zbytečně uspěchán. Bude důležité dopřát více času i pozornosti tomu, aby byly navržené výstupy dostatečně projednány i na politické úrovni. Jak nalézt shodu členských zemí a docílit, že budou výstupy vždy pečlivě zváženy? Jak k tomu může přispět české předsednictví a jaká témata by měla být pro ČR i EU prioritní?

3. Je vhodné využívat některé aspekty Konference i po jejím ukončení? A jakou roli v tomto může Česká republika hrát?

Vedle potřeby komunikovat uchopitelné výsledky občanských panelů a implementovat výstupy Konference může být samotná Konference i příležitostí, jak nadále přibližovat EU občanům a aktivněji je zapojovat do rozhodování na evropské úrovni. Díky tomu, že Konference vytvořila nové komunikační kanály pro evropské občany, se nabízí příležitosti, jak nadále zprostředkovávat zapojení občanů napříč EU a možnost zachovat i po ukončení Konference pravidelnou komunikaci mezi EU a jejími občany. Jaké aspekty a komunikační kanály Konference by bylo vhodné zachovat? Měla by se česká vláda zasadit o pokračování veřejných konzultací skrze již vzniklou platformu Konference i po jejím ukončení?

Po úvodním slovu ze strany **Štěpána Černého**, náměstka pro řízení Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, byl představen podkladový dokument **Žigou Faktorem** z Institutu pro evropskou politiku EUROPEUM. Cílem prezentace bylo přiblížit účastníkům tři hlavní oblasti dokumentu – zvýšení mediální pozornosti Konference v návaznosti na představení závěrečných výstupů, možnosti implementace těchto výstupů (nejen) během českého předsednictví Radě EU a potenciál k využívání některých aspektů Konference i v budoucnu.

I přes to, že lze zakončení Konference označit jako relativně úspěšné, odkazuje nízké povědomí českých občanů o uskutečnění Konference na obecně nízký zájem o témata spojená s Evropskou unií. Dle autora podkladového materiálu je v této oblasti potřeba posílení strategické komunikace o EU nejen ze strany politických představitelů a státního aparátu, ale i novinářů či občanské společnosti. Je ovšem potřeba zmínit, že s nízkým zájmem ze strany občanů a médií se potýkala Konference napříč členskými zeměmi a je to jedna z oblastí, která by měla být zlepšena, pokud se do budoucna zavede formát pravidelných občanských konzultací, o který se v současné době zasazují především Komise a Evropský parlament.

Stejně tak by pro komunikaci s občany měla být udržována digitální platforma, která byla pro účely Konference vytvořena. Pro implementaci výstupů Konference bude role ČR jakožto nadcházející předsednické země důležitá pro nalézání konsenzu mezi členskými zeměmi. I přes široký tematický záběr Konference bude v současné době důležité zaměřit se na několik konkrétních témat, která budou mít podporu napříč politickými zástupci a potenciál k implementaci v krátkodobém horizontu.

První ze stanovisek, které přednesl **Igor Blahušiak**, ředitel Odboru komunikace o evropských záležitostech Úřadu vlády ČR. Nejprve shrnul rámec zapojení státní správy do komunikace Konference. Toho bylo docíleno nejen skrze akce v Praze či regionech, ale i přes organizaci Národních panelů s občany. I přes tyto aktivity je podle něj důležité pojmut komunikaci o EU jako oblast, která musí být dlouhodobou prioritou pro státní správu a nastavit rámec pro strategickou komunikaci s občany. Zároveň zmínil, že ČR bude aktivně vyhodnocovat doporučení v rámci výstupů Konference, především pak v prioritních oblastech české evropské politiky.

Druhé stanovisko prezentoval **Martin Buchtík** z Ústavu empirických výzkumů STEM. Dle něj není pravděpodobné, aby se v návaznosti na zveřejnění výstupů povědomí o Konferenci zvýšilo, pokud o ní nebyl zájem již v jejím průběhu. Velký důraz by měl být kladen na zahrnování širší skupiny občanů do diskuzí o budoucnosti Evropské unie, především těch, kteří nejsou v tématech spojených s EU angažováni. Právě malé šíře sociální skupiny lidí, kteří se do Konference zapojili, je podle něj největším problémem komunikace s občany. Další oblastí, která je v komunikaci o EU klíčová, je také vzdělání občanů o fungování Unie.

Na toto téma se silně zaměřilo i třetí stanovisko, prezentováno **Timeou Červeňovou** z organizace EUTIS. Vzdělávání především na základních a středních školách je dle Červeňové klíčem pro to, aby se do budoucna do podobných diskuzí zapojilo co nejvíce občanů. V tomto duchu je například realizován projekt „Rozhoduj o Evropě“. I samotná Konference se silně zaměřovala na mládež, a v tomto by mělo být pokračováno. Sdělování návrhů je poté vhodné prezentovat na praktických příkladech, aby je mohl běžný občan lépe pochopit.

Do následné diskuze se poté mimo předešlých řečníků zapojili mimo jiné europoslankyně **Michaela Šojdrová** či senátor **David Smoljak**, **Timea Červeňová**, ředitelé **Štěpán Pech** a **Igor Blahušiak** a další.. V rámci diskuze byla jednou ze stěžejních oblastí otázka vzdělávání, například zajištění společného rámce vzdělávání o EU napříč veřejnými a soukromými školstvími, aby se zabránilo tomu, že kvalitně informováni o fungování Unie budou jen gymnazisté a vysokoškoláci. Tento přístup by dle některých diskutujících pomohl nejen o informovanosti o EU, ale i v boji proti dezinformacím, ve kterém by se mělo využívat ve větší míře i digitální platformy, která by mohla sloužit jako zdroj pro ověřování informací. Udržení kontaktu s občany by dle některých diskutujících mělo do budoucna přinést i jejich větší zapojení.. V závěru diskutující probírali i výstupy Konference, které se zabývaly externími aktéry, především pak toho, jak docílit větší samostatnosti a odolnosti Evropské unie v návaznosti na válku na Ukrajině.

Navrhovaná doporučení

Předkladatelé stanovisek i diskutující se z hlediska výstupů Konference shodli, že hlavním úspěchem je zapojení občanů napříč Uníí do diskuzí nad její budoucností. Toho bylo docíleno i díky **digitální platformě**, která byla pro účely Konference vytvořena a je důležité, aby byla tato platforma pro účely komunikace s občany zachována i do budoucna. Pro zkvalitnění uživatelské zkušenosti občanů se vkládáním názorů na digitální platformu, by bylo vhodné zajistit, aby bylo na každý vložený komentář reagováno ze strany správců platformy.

Zároveň panovala shoda na tom, že pro větší zapojení občanů do diskuzí o EU, je potřebné nadále prioritizovat komunikaci o tématech spojených s Evropskou unií a rolí ČR jako členské země, a **zkvalitnit vzdělávání o EU** napříč všemi věkovými skupinami, především pak se zaměřením na studenty středních a základních škol. Nízká informovanost o konání Konference ukazuje na fakt, že povědomí o aktivitách Evropské unie je mezi občany ČR stále velice nízké.

Diskutována byla v návaznosti na zapojení občanů do Konference i důležitost zahrnutí větší skupiny občanů do podobných iniciativ. Většina občanů, kteří se nějakým způsobem podíleli na výstupech Konference, je totiž znala fungování EU. Úsilí by tedy mělo směřovat k zapojení skupin, které nejsou v tématech spojených s EU angažováni.

I s ohledem na válečný konflikt na Ukrajině je důležité se zabývat **odolností Evropské unie vůči externím aktérům**. Toho by měly členské státy docílit přes jednotnější a pevnější postoj vůči externím aktérům v různých oblastech. V rámci diskuze pak byla vyzdvihnuta především oblast komunikace a vzdělávání o EU v návaznosti na boj s dezinformacemi, které jsou jednou z největších zbraní především Ruska.

Z prezentovaných stanovisek a následné diskuze vyplynula tato doporučení:

Doporučení Národního konventu o EU:

- 1.** Evropská unie by měla **zachovat digitální platformu**, která byla vytvořena pro účely Konference, a členské státy by měly platformu nadále používat pro komunikaci s občany. Pro zkvalitnění komunikace s občany by zároveň bylo důležité zajistit, aby komentáře nahrané na platformy obdržely zpětnou vazbu a konzultace vedené prostřednictvím platformy tematicky úžeji zaměřovat.
- 2.** Česká republika by měla usilovat o to, aby byla **komunikace o EU nadále prioritizována** v oblastech, ve kterých již existují komunikační nástroje a strategie pro informování občanů, a posílena v oblastech, kde tomu tak zatím není. Zároveň by se měla Česká republika více zaměřit na oblast vzdělávání o fungování Evropské unie a vysvětlování role České republiky jako členské země Unie, například v kontextu českého předsednictví v Radě EU v druhé polovině roku 2022.

3. V rámci implementace doporučení vyplývajících z Konference by měla Česká republika **provést detailní analýzu výstupů** a zaměřit se na několik konkrétních témat, která nevyžadují zásadní změny ve fungování EU a jsou v souladu s jejími dlouhodobými prioritami evropské politiky i prioritami českého předsednictví v Radě EU. To zvýší potenciál pro úspěšné prosazení těchto doporučení.

4. Evropská unie a její členské země by se i v návaznosti na válku na Ukrajině měly zaměřit na **posílení odolnosti vůči externím aktérům**, a to například v oblasti dezinformací. Toho lze například dosáhnout skrze aktivní komunikaci o EU a kvalitní vzdělávání o jejím fungování.

Tento text není prostým zápisem jednotlivých příspěvků, které byly v diskusi předneseny. Neobsahuje tedy vše, co bylo v diskusi řečeno a nevyjadřuje názor všech účastníků na všechna diskutovaná témata. Jedná se o shrnutí nejdůležitějších bodů a formulaci doporučení na základě proběhlé diskuze.

Národní konvent o Evropské unii představuje diskuzní platformu, která je stálým místem pro debatu o evropských otázkách v ČR.

Projekt, koordinovaný na půdě Úřadu vlády České republiky, propojuje zástupce vlády, obou komor Parlamentu ČR a Evropského parlamentu, odbornou veřejnost, neziskový sektor a sociální partnery a další zainteresované aktéry.

Více o Národním konventu najdete na internetových stránkách www.narodnikonvent.cz Twitteru [@KonventEU](https://twitter.com/KonventEU) a instagramovém profilu [@narodnikonvent](https://www.instagram.com/narodnikonvent).